

≡ Eesti
≡ Kontsert

KLAVERITRIO

Donderer • Tetzlaff • Dörken

Florian Donderer viiul • Tanja Tetzlaff tšello • Kiveli Dörken klaver

admirals

Eesti Kontserdi hooaja peatoetaja

admirals.group

Admirals Group AS

N 4. DETSEMBER 2025 19.00 Estonia kontserdisaal

KLAVERITRIO

Donderer • Tetzlaff • Dörken

Florian Donderer viiul

Tanja Tetzlaff tšello

Kiveli Dörken klaver

Lili Boulanger (1893–1918)

Deux pièces en trio / Kaks pala triole (1917–1918)

- „D'un matin de printemps" / „Kevadhommikul" 5'
- „D'un soir triste" / „Kurval õhtul" 9'

Maurice Ravel (1875–1937)

Klaveritrio a-moll (1914)

30'

- *Modéré*
- *Pantoum. Assez vif*
- *Passacaille. Très large*
- *Finale. Animé*

V A H E A E G

Tõnu Kõrvits (*1969)

„Islands" / „Saared" (2023)

16'

I

II

III (*Chaconne*)

IV (*Hymn*)

Felix Mendelssohn Bartholdy (1809–1847)

Klaveritrio nr 2 c-moll op. 66 (1845)

30'

- *Allegro energico e con fuoco*
- *Andante espressivo*
- *Scherzo: Molto allegro quasi presto*
- *Finale: Allegro appassionato*

Lili Boulanger' biograafia on lugu paljutöotavast talendist, kelle tähelend katkes kroonilise haiguse tõttu vaid 24-aastaselt. Selleks ajaks oli ta omandanud oskused nii orel-, klaveri-, harfi-, viiuli- ja tšellomängus kui ka laulukunstis ning loonud imetlusväärset lihvitud helitööd. Märgilise tähtsusega oli 1913. aastal võidetud Rooma preemia, mille ta pälvis esimese naisheliloojana selle maineka auhinna 110-aastase ajaloo vältel, kusjuures tema võidutöö (kantaat „Faust et Hélène“) leiti olevat üks märkimisväärsemaid konkursitöid üle aastate.

Noore autori eluõhtul valminud kaks pala „**D'un matin de printemps**“ („Kevadhommikul“) ja „**D'un soir triste**“ („Kurval õhtul“) esitlevad tema impressionistlikult värvikat ja nüansirikast helikeelt ning meisterlikku materjalikäsitlust. Samale temaatilisele materjalile tuginevad palad moodustavad vastandliku paari: esimene on energiline ja mänguline, teine sünge ja leinalik. Boulanger tegi paladest nii kammerversioonid (triole ja duole) kui ka orkestriseade. Tegemist on viimaste partituuridega, mis ta oma käega kirja pani – kõige hilisema oopuse „Pie Jesu“ (mõelduna ilmselt kavandatavasse reekviemi) kirjutas Lili dikteerimisel üles tema heliloojast õde Nadia.

„Muusikat on õigupoolest kahte liiki: see, mis pakub rõõmu, ja see, mis tüütab.“ Nii on mõtisklenud prantsuse impressionistlik helilooja,

pianist ja dirigent **Maurice Ravel**, kelle sünnist möödus tänavu 150 aastat. Pidades kvantiteedist olulisemaks kvaliteeti, pühendas ta rõõmustava tulemuse nimel loomeprotsessile palju aega: „Olen teinud oma tööd aeglaselt, tasa ja targu.“ Tuntud on Igor Stravinski ütlus, milles ta võrdleb Raveli Šveitsi kellassepaga, viidates tema muusika täpsusele ja meisterlikule konstruktsioonile.

Trio a-moll, mida loetakse klaveritriode repertuaari pärlik, valmis heliloojal 1914. aastal vahetult pärast esimese maailmasõja puhkemist. Teose kompositsioonistiil näitab, et autor oli jõudmas millegi uue juurde – seda nii kõlalises, tehnilises kui ka kogemuslikus mõttes. Kohati laseb trio faktuuri tihedus arvata, et see võis olla algselt mõeldud orkestriteosena ja „vähendatud“ millegipärast trioks.

Avaosas, mis on kirjutatud traditsioonilises sonaadivormis, kasutab Ravel baski muusika rütmimustreid. Teine osa, pealkirjaga „Pantoum“, vihjab malai luulevormile *pantun*, mida on kasutanud näiteks Victor Hugo ja Charles Baudelaire ning see on saanud eeskujuks deklamatoorsele, kitarri saatetega laulule. Kolmas osa „Passacaille“ on prantsuse ekvivalent itaalia *passacaglia*-le, barokkvormile, mille teema ja variatsioonid on üles ehitatud bassimeloodiale. Sellele järgneb (*attacca*) baski muusika mõjutusega finaali – muusikaline

tour de force, mis viib virtuooslikult jõulise ja dramaatilise lahenduseni.

Teose esiettekanne toimus 28. jaanuaril 1915 Pariisis, jäädes publiku ja ajakirjanduse poolt peaaegu tähelepanuta. Interpreetideks olid oma aja lugupeetud artistid: pianist Alfredo Casella (itaalia helilooja, kes oli elanud Pariisis alates 1890. aastatest ja oli üks Raveli lähedasemaid sõpru), viiuldaja Gabriel Willaume ja tšellist Louis Feuillard. Oopuse pühenduse pälvis André Gédalge, Raveli kontrapunktiõpetaja Pariisi konservatooriumi päevilt. „Võlgnen Gédalge'ile oma tehnika kõige väärtuslikumad elemendid,“ tunnistas Ravel. „See pole ainuüksi sõpruse tõttu, et pühendasin trio temale: austusavaldus läheb otsejoones meistrile.“

Tõnu Kõrvitsa püüdlemises ilu, harmoonia ja ülevuse poole võib näha sarnasust romantismiaja kunstnikega. Tema poeetiline ja nägemuslik muusika viib kuulaja hüpnootilistele rännakutele looduse ja rahvapärimuse, inimhinge ja alateadvuse maastikele. Romantiline tundepagas on tema loomingus leidnud aastatega aina peenema ja tehniliselt mitmekesisema väljenduse – helikeelde on lisandunud üha rikkamaid harmoonia- ja tämbrivärve ning keerukamaid faktuure. Autori mitmepalgeline looming hõlmab kõiki traditsioonilisi muusikažanre

alates lava- ja orkestriteostest kuni kammeroopuste, koori- ja soololaulude ning filmimuusikani. Tõnu Kõrvits on tuntud ka kui meisterlik popmuusika arranžeerija ja orkestreerija.

Eriti rikkaliku lõigu moodustavad tema loomekataloogis kammerteosed – nende järele on eesti interpreetide seas kõrge nõudlus. Kammeroopuse „**Islands**“ (**„Saared“**) tellis heliloojalt Trio Poll-Varema-Poll koosseisus Mari Poll (viiul), Henry-David Varema (tšello) ja Mihkel Poll (klaver), kes tõid selle esiettekandele 29. novembril 2023 Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias. „Kõrvitsa värske teose võluvaim joon on kuulutamise kutse, soov kiirustavat mõttevoolu keskendumiseks peatada, võimalus lasta värvikal kõlal end maisest tegususest eemale kanda,“ kirjutas Taavi Hark esiettekande järel ajalehes Sirp (08.12.2023).

Helilooja on teose saatesõnaks andnud mõtte ameerika teadusajaloolase ja kirjaniku D. Graham Burnetti esseest „On the Monstrosity of Islands“ („Saarte koletuslikkusest“):

„Üks saar on tükike maad, mis on taganenud maismaase maailma usust. See mõistagi tõstatab küsimusi selliste maavormide usaldusväärsuse ja ustavuse osas, mis on nii otsesõnu pööranud selja geograafilisele solidaarsusele. Sedasorti vargsi hiiliv ärevus

on tõenäoliselt mingil määral põhjuseks, miks figureerivad saared nii sageli suurtes teostes, mis räägivad reetmisest, üksildusest, hullumeelsusest ja meeleheitest."

Romantismiajastu suurkuju

Felix Mendelssohn Bartholdy

mitmekülgse loomingukataloogi taga on erakordne muusikaline lastetuba ja praktilised õppetunnid: tänu isa palgatud koduorkestrile oli tal võimalus dirigendikätt treenida ja oma heliteoste kõlavust kontrollida, musitseerimine kodustel kontsertidel koos venna ja õdedega andis kammermuusika kogemuse ning osalemine kooripoisina Berliini Lauluakadeemias lõi sinasõpruse vokaalmuusikaga.

1838. aastal kirjutas Mendelssohn ühele sõbrale, öeldes, et kuigi tema talenti näitavad parimal viisil klaverikompositsioonid, tunneb ta isiklikult, et suurimat rahuldust pakuks talle kammermuusika loomine, millesse on kaasatud keelpillid. Aasta hiljem valmis klaveritrio nr 1 d-moll op. 49, mille Robert Schumann tituleeris „kaasaja meistertrioks [...], mis saab rõõmustama meie lapselapsi ja lapselapselapsi veel paljude aastate pärast". Triožanris oli Mendelssohn kätt proovinud juba 11-aastaselt, mil ta kirjutas trio c-moll viiulile, vioolale ja klaverile ning sama žanri poole pöördus ta veel kord

1945. aastal, luues **klaveritrio nr 2 c-moll op. 66**. Võrreldes oma eelkäijaga on trio nr 2 introspektiivsem, dramaatilisem, komplekssem ja harmooniliselt keerukam. Teatavasti pidas Mendelssohn kõrgelt au sees nii klassitsismi kui ka barokiajastu muusikalist pärandit, tähendades, et „keegi ei saa keelata mul rõõmsalt jätkata sellega, mida suured meistrid on meile jätnud". Teose finaalis teeb ta kummarduse oma iidolile Johann Sebastian Bachile, kasutades rohkelt polüfoonilisi võtteid ja tuues sisse luteri koraali „Vor deinen Thron" („Sinu trooni ees"), mida vanameister on tsiteerinud oma teoses „Fuugakunst".

Klaveritrio nr 2 kannab pühendust Louis Spohrile (1784–1859), tolleaegsele nimekale viiuldajale, heliloojale ja dirigendile, kellega Mendelssohn oli sõbrustanud teismeliseeas alates. Teose esiettekanne toimus 1845. aastal Gewandhausis, esitajateks pühendusesaaja viiulil ja autor klaveril.

Evelin Kõrvits

„Mendelssohni ja Raveli virtuoossed triod kannavad endas elegantsi ja võrratut värvipaletti. See on puhas, aus, värskendav ja nõudlik muusika, mis on kohati emotsionaalselt intensiivne, ent puudutab sügavalt. Ideaalne meie ansambli jaoks! Täis rõõmu, elujõudu ja pillide vaimukat koosmängu.“

– Florian Donderer

Tanja Tetzlaff, Kiveli Dörken ja Florian Donderer kohtusid aastaid tagasi Saksamaal Heimbachis toimunud Lars Vogti festivalil Spannungen ning on sellest ajast peale esinenud koos rahvusvaheliselt erinevates koosseisudes.

Viiuldaja **Florian Donderer** on pälvinud kiidusõnu oma „erakordselt kauni, hingematva tehnika ja vapustava intensiivsusega“ mängu eest. Mitmekülgse artistina, keda hinnatakse kõrgelt nii kammermuusiku, solisti, kontsertmeistri kui ka dirigendina, on ta teinud koostööd muusikutega nagu Christian Tetzlaff, Viktoria Mullova, Julian Steckel ja Paavo Järvi. Ta astub üles mainekatel festivalidel, nende seas Bergenil festivalil, Bonni Beethoveni festivalil ja Schwetzingeni festivalil, ning kuulub Lars Vogti festivali Spannungen põhituumikusse. Florian Donderer on Rottweili

Florian Donderer
Foto: Giorgia Bertazzi

muusikafestivali kunstiline juht ning kureerib koos oma abikaasa Tanja Tetzlaffiga kammermuusika sarja Bremenis. Nimeka Signum Kvarteti esiviiuldajana on ta esinenud lavadel Hamburgi Elbphilharmonie'st kuni New Yorgi Carnegie Hallini. Bremenis Saksa Kammerfilharmonoonikute endise kontsertmeistrina on Florian Donderer eriti tuntud kui kunstiline juht, kes juhatab orkestrit kontsertmeistri toolilt. Pühendunud pedagoogina õpetab ta juhtivates muusikaõppeasutustes ja annab meistriklasse üle maailma. Ta mängib Peter Greineri viiulil (2003) ja kasutab Nico Plogi poognaid.

Tanja Tetzlaff on oma põlvkonna mõjukamaid tšelliste, kes on tuntud väljapeetud ja jõulise kõla ning sügava musikaalsuse poolest. Ta on võrdselt pühendunud nii kunstilisele innovatsioonile kui ka sotsiaalsele kaasatusele, uurides uusi kontserdivorme, mis ühendavad muusika, kunsti ja keskkonnateadlikkuse. Tema film „Suites for a Suffering World“ (2021), mida toetas Glenn Gouldi Bachi stipendium, peegeldab looduse haprust Bachi tšellosooitide kaudu ning pälvis 2023. aastal Opus Klassiku innovatsioonipreemia.

Tetzlaff esineb solistina maailma juhtivate orkestrite ees ning teeb koostööd dirigentidega, nagu Alan Gilbert, Daniel Harding, Karina Canellakis ja Paavo Järvi. Ta on Tetzlaffi Kvarteti ning koos Christian Tetzlaffi ja Kiveli Dörkeniga moodustatud Tetzlaffi Trio asutajaliige, olles kõrgelt hinnatud oma kirklike kammermuusika etteastete ja suurepärase salvestiste eest.

Alates 2024. aastast on ta Bremeni Kunstide Ülikooli tšelloprofessor. Tetzlaff mängib Giovanni Battista Guadagnini tšellol (1776).

Kiveli Dörken on pianist, kelle temperament, kirk ja pühendumus muusikale on tuntavad igas tema kontserdis. Oma nakatava entusiasmi ja lummava lavalise kohaloluga väärtustab ta tihedat

Tanja Tetzlaff
Foto: Giorgia Bertazzi

kontakti publikuga, pöördudes sageli kuulajate poole juba enne, kui istub klaveri taha ja hakkab avardama oma pilli kõlapaletti ja kunstilise väljenduse piire.

Ta tegi orkestridebüüdi kaheksa-aastaselt ning on sellest ajast esinenud solistina selliste kollektiivide ees nagu Bremeni Saksa Kammerfilharmoonikud, Hamburgi Camerata, Berni Camerata ja Ateena Riigiorkester. Suure osa oma ajast pühendab Kiveli kammermuusikale, esinedes regulaarselt koos selliste artistidega, nagu Christian Tetzlaff, Sharon Kam, Maximilian Hornung ja Tanja Tetzlaff.

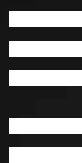

Kiveli Dörken

Foto: Giorgia Bertazzi

2015. aastal asutas ta Kreeka saarel Lesbosel Molyvose rahvusvahelise muusikafestivali (MIMF), mida ta kureerib kunstilise juhina tänini. MIMF ei too Lesbosele üksnes klassikalise muusika traditsiooni, vaid on kujunenud kogu piirkonna lootuse sümboliks.

Eesti Kontsert: produtsent Tuuli Metsoja, assistent Gerde Kadi Kuusk

 Eesti
Kontsert
85

BEETHOVENI TŠELLOSONAADID

Kits & Heinoja

Marcel Johannes Kits tšello
Sten Heinoja klaver

Kõik Beethoveni tšellosonaadid

R 30. JAANUAR 19.00 Heino Elleri Muusikakooli Tubina saal
K 4. VEEBRUAR 19.00 Estonia kontserdisaal
N 5. VEEBRUAR 19.00 Jõhvi kontserdimaja

eestikontsert.ee

HOOAJA
PEATOETAJA

admirals

LIVIKO

OLEREX

VEHO

SORAINEN

SELVER
Hea mõte

myfitness
world class gym & studios

eestikontsert.ee